

NATUURPUNT

Markvallei

Driemaandelijks ledentijdschrift - jrg. 41 - nr.4 - Oktober 2022

Hout

't Bieteutje

Natuurpunt Markvallei

Natuurpunt vzw is een vereniging voor natuurbehoud en landschapszorg in Vlaanderen. Met meer dan 130.000 aangesloten gezinnen en 6.000 vrijwillige medewerkers is Natuurpunt de belangrijkste vereniging voor natuurbehoud en landschapszorg in Vlaanderen.

Tot haar kerntaken rekt de vereniging natuurbehoud en -beheer, landschapszorg, beleidswerking, natuurbeleving, natuurstudie, vorming en educatie.

Natuurpunt beheert meer dan 26.000 hectare Vlaamse natuur in 500 verschillende natuurgebieden. De vrijwilligers nemen het initiatief: ze zorgen voor aankoop, beheer en openstelling van natuurgebieden. Daarbij worden ze bijgestaan door professionele ploegen.

Natuurpunt Markvallei is de afdeling van Natuurpunt in de gemeenten Rijkevorsel, Hoogstraten en Baarle-Hertog. Zij werkt met haar vrijwilligersgroep vanuit Bezoekerscentrum De Klapekster in Wortel Kolonie. Hier ontvangt de afdeling zoveel mogelijk mensen die geïnteresseerd zijn in de natuur.

Natuurpunt Markvallei is daarnaast een vereniging. We maken veel plezier samen. We organiseren cursussen, lezingen, wandelingen, uitstapjes, buitenlandse excursies, ... En iedereen is welkom!

Lid worden? Schrijf 30 euro over op rekening BE17 230 00442 3321 met vermelding 'nieuw lid Natuurpunt Markvallei'. Als lid ontvangt u automatisch het nationaal contactblad 'Natuur.blad' en 't Bieteutje. Je geniet

daarnaast van tal van voordelen.

Andere geïnteresseerden kunnen een jaarabonnement op 't Bieteutje nemen door overschrijving van 8 euro op rekening IBAN BE73 8601 1267 3360 van Natuurpunt Markvallei vzw.

Natuurpunt Markvallei is een echte vrijwilligersorganisatie. Van onze meer dan 1200 leden zijn er 250 op één of andere wijze actief. Het zijn ook de leden / vrijwilligers die inhoud geven aan onze werking. Zij werken daarvoor samen in werkgroepen zoals: de gidsenwerkgroep, de werkgroep voor het beheer van onze natuurgebieden, voor studie, voor de financiën van de afdeling, het beheer van De Klapekster of onze fotowerkgroep.

Maandelijks komen vertegenwoordigers van de vrijwilligers bij elkaar om de belangrijkste afdelingszaken met elkaar te bespreken. Wil je zelf ook een handje helpen? Dat kan door te helpen in onze natuurgebieden, in het bezoekerscentrum, via studie- of gidsenwerking of op allerlei andere manieren. Kijk op onze website voor meer info.

Contactgegevens:

BC De Klapekster - Kolonie 41, 2323 Wortel
info@natuurpuntmarkvallei.be
03 383 02 08
www.natuurpuntmarkvallei.be

100%

CO₂-neutraal gedrukt
op gerecycleerd papier

zwartopwit

duurzaam drukwerk

Giften

Giften voor de aankoop van natuurgebieden zijn welkom op rekening BE56 2930 2120 7588 met vermelding van de naam en het nummer van het project dat je wenst te steunen.

Giften vanaf 40 euro zijn fiscaal aftrekbaar!

Den Rooy: 7807 - De Halsche Beemden: 7108

Inhoud

- **Voorwoord**
- **Kort Nieuws**
- **Chrypto Chris**
- **Kempense Vekens**
- **Boomplantactie**
- **Vorbije activiteiten**
- **Weetjes over vogels**
- **Gespot**
- **Dominique Van Huffel in de kijker**
- **Activiteiten**
- **Lezingen**
- **Cursussen 2022**
- **Menu voor morgen**

Op de cover:

Houtskooltekening van Dominique Van Huffel

Foto: Dominique Van Huffel

Beste vrienden van Natuurpunt Markvallei,

Op het moment dat ik dit voorwoord schrijf, dondert en bliksemt het en draait de media op speed: de Queen is dead! Als je zoekt naar zekerheid dan ben je eraan voor de moeite in 2022. Maar, nadat we de droogste periode in decennia achter de rug hebben is daar eindelijk regen! Ik herinner me de zomer van 1976 nog goed. Als 8-jarige hielp ik het water van elke wasmachine die mijn moeder draaide op te vangen voor gebruik in de groentetuin. Iedereen verwachtte dat deze droogte eenmalig was. Maartse buien en aprilse grillen waren toen nog standaard. Er waren andere katjes te geselen. Bossen stierven massaal door “zure regen” welke veroorzaakt werd door zwavel in de afvalgassen van de industrie. Beelden van betogingen om de politiek tot actie te dwingen staan nog op mijn netvlies gebrand. En als je destijds een buizerd zag, was je een gelukzak. De eierschaal van de roofvogels was zo dun geworden dat ze in het nest braken. Dit als gevolg van het gebruik van DDT als landbouwgif wat accumuleerde in het vetweefsel van roofvogels. Ondertussen zijn we 46 jaar verder. DDT werd verboden en het bestand aan roofvogels doet het beter. Over zure regen spreekt ook niemand meer doordat de industrie maatregelen moest nemen om hun afvalgassen te wassen. Het kan dus keren, als de politiek moedige beslissingen durft te nemen.

Midden 2022 zijn de uitdagingen misschien wel groter dan in 1976. De massa aan insecten is sindsdien met minstens 75% gedaald door gebruik van pesticiden en verlies van habitat. De oppervlakte natte natuur is maar een fractie van wat geweest is en de nood aan waterberging is groot. Via de Blue deal kopen we met onze vereniging gronden aan in de vallei van het Merkske om zo waardevolle natte natuur te behouden en te versterken en aan waterberging te doen voor zowel natuur, drinkwater als landbouw. Een landbouw die, net zoals de natuur, onder druk staat. Jarenlang politiek wanbeleid, waardoor boeren gedwongen werden tot schaalvergroting, maakt dat kleine familiebedrijven uitgerangeerd werden als ze niet mee wilden groeien. De gevolgen zijn schrijnend, zowel voor natuur als voor de boer. Grote veeteeltbedrijven werden de standaard in onze streek. De stikstofuitstoot groeide mee bovenop deze van transport en industrie. De arme zandgrond van de Kempen herbergt een typische fauna en flora die sterk achteruit gaat wanneer de bodem rijker wordt aan stikstof.

Na 46 jaar is het terug tijd voor politieke moed. Boeren én natuur hebben recht op een goed bestaan. De boerenstiel moet anders maar moet niet verdwijnen. Het aandeel van productie van dierlijke eiwitten moet omlaag en dat van plantaardige eiwitten in onze voeding moet stijgen zodat de stikstofuitstoot sterk vermindert. Meer natte natuur en restrictie van opgepompt grondwater moeten ons waterspaarboekje voor de toekomst verzekeren. En een sterke reductie van pesticiden en herbiciden maakt de leefomgeving voor onszelf en insecten gezonder.

Politieke moed voor deze veranderingen.
Het kan!

Nieuwe soort voor Vlaanderen

Stijn Leestmans vond op 2 juni in de Heikant in Zondereigen paardenhaarzegge. De plant werd al opgemerkt in het Nederlandse deel van de vallei. De kans dat ze uiteindelijk ook op Belgisch grondgebied te vinden zou zijn was groot. Op 2 juni was het dus zo ver. Stijn: "Ondertussen zijn er minstens drie plekken in de vallei waar de plant groeit. Telkens op een vijftigtal meters van de grens. Op één plek gaat het om meer dan vijftig planten en ik merk dat de groeiplaats elk jaar uitbreidt. De paardenhaarzegge staat er tussen blonde, bleke, en zegroene zegge."

De moderator van waarnemingen.be, Indra Jacobs, meldde Stijn dat zijn vondst een nieuwe soort oplevert voor Vlaanderen. Een inheemse nieuwe soort voor Vlaanderen vinden gebeurt niet vaak!

Indrukwekkend archief

De aandachtige surfer weet ondertussen dat ons tijdschrift online beschikbaar is voor iedereen. Bovendien is het zo dat alle, lees ALLE, Bieteutjes werden ingescand en raadpleegbaar zijn op www.natuurpuntmarkvallei.be. Dat is in de eerste plaats de verdienste van een vrijwilligster die zich daar enkele jaren geleden mee beziggehouden heeft, en van Jos Matthé. Om je een overzicht te bieden van wat er allemaal raadpleegbaar is, zetten we het nog even op een rij.

Bieteut-pagina op onze website: <https://www.natuurpuntmarkvallei.be/over-ons/ledenblad-t-bieteutje/>

De Google-zoekfunctie specifiek toegespitst op ons Bieteut-Issuu-archief: <https://cse.google.com/cse?cx=008681514092012592501:xrggxhyd8y2>

Extern (Issuu)Bieteutarchief: <https://issuu.com/natuurpuntmarkvallei>

De Bieteut-archiefstapel (stack) van 2022: <https://issuu.com/natuurpuntmarkvallei/stacks/43ea74d9328548aea8d4172ff89e5bad>

Extern Bieteutarchief gestapeld per jaargang (stack): <https://issuu.com/natuurpuntmarkvallei/stacks>

Over een houthakker en een steenuil

Stel je voor, je bent een jonge steenuil die verzeild geraakt is tussen houtblokken op een houtkar in Wortel. Niks aan de hand natuurlijk. Maar plots begint die kar te rijden en kom je als jonge steenuil in Merksplas terecht. Blijkt overigens dat de eigenaar van het hout, Kristof Martens, met de bijl klaar staat om de houtblokken te gaan klieven.

De verbazing van de houthakker was overigens even groot toen hij het jonge beestje tussen het hout ontdekte. Het bezoekerscentrum De Klapekster werd gecontacteerd en met vereende krachten slaagden Natuurpunt, WBE Merksplas en het KBIN (vogelringers) erin om een vogelringer te vinden. In Merksplas is dat Rudy Verlinden. Rudy voorzag het uiltje van een ring en voerde hem naar de plaats waar de houtkar oorspronkelijk stond. Daar werd de jonge steenuil terug vrijgelaten.

"Onze natuur" focust op Natuurpunt Markvallei

"Onze Natuur" is een platform dat duidelijk wil maken aan de Belgen dat je niet naar de andere kant van de wereld moet reizen om wilde natuur te beleven. Zo wil "Onze Natuur" de band tussen de Belgen en hun natuur

Chrypto Chris

Chris De Roover, vrijwilliger van regio Mechels Rivierengebied maakt in zijn vrije tijd graag puzzels. De puzzels die hij voor hun ledentijdschrift gemaakt heeft, wil hij graag delen met andere afdelingen, iets waarin wij natuurlijk wel geïnteresseerd zijn.

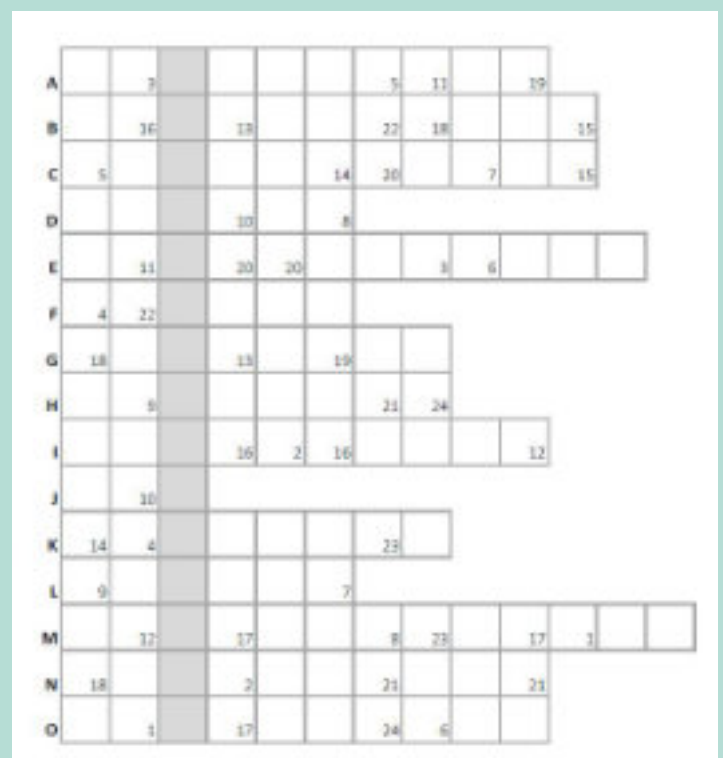
Hieronder vinden jullie zijn zevende opgave. Als je de cryptische omschrijvingen gevonden hebt, dan vind je met de eerste letters een natuurelement.

Als je hulp nodig hebt, kan je op pag. 9 onderaan alvast enkele hulpletters vinden die je vakjes met de cijfers kan plaatsen.

De volledige oplossing staat op pag. 29, maar niet te snel gaan kijken... Veel succes!

Nog meer speelplezier? www.cryptochris.be

- A. rustplaats voor weekdieren
- B. budgettair knipwerktuig
- C. mug, teek, Dracula
- D. nazomer
- E. De Blankaart, Doode Bemde, Mechels Broek
- F. propere watervogel
- G. toiletartikel uit het kippenhok
- H. Op de kermis koos hij de botsauto's maar ...
- I. prikkelende, ontvlambare plant
- J. Groene kool, Framboos, Twijgjes
- K. bereden watervogeltje
- L. 4 bollen stracciatella en 3 pistache
- M. gelukkigmakend plantje
- N. Rottweilerreet, Keeskont, Akita-aars
- O. menselijke amfibie

versterken. Want als je met zoveel fierheid en respect naar Onze Natuur kijkt, zal je ze ook spontaan beter beschermen. Op de website www.onzenatuur.be en hun sociale media kanalen kan je de Belgische natuur nu al ontdekken, beleven en beschermen. Je vindt er exclusieve beelden, een blik achter de schermen, onvertelde verhalen, tips hoe jij kan helpen, live cams, evenementen en veel meer, waardoor je niet anders kan dan je wandelschoenen aan te trekken en naar buiten te gaan. Door weer en onweer.

Natuurpunt is een partner in dit verhaal dat opgestart werd door productiehuis Hotel Hungaria in een samenwerking met Natuur en Bos.

Binnenkort komt de film "Onze Natuur" uit en die zal dan ook te zien zijn in Bezoekerscentrum Vallei van het Merkske, de Klapekster. Maar "Onze Natuur" legde haar oor eerst eens te luisteren bij onze voorzitter Bart Royens. Hoe zit dat nu met die werking? Hoe komt het dat zo veel vrijwilligers zich geroepen voelen om mee hun schouders te zetten onder dit prachtig verhaal? Hoe doen jullie dat? Bovendien wordt het artikel gestoffeerd met prachtige foto's van huisfotograaf Wim Verschraegen.

Je kan het allemaal lezen op <https://www.onzenatuur.be/artikel/de-ins-en-outs-van-natuurvrijwilliger-woorden>

Onze Natuur, De Film

Onze Natuur, de Film is een ambitieuze natuurdocumentaire over de natuur in onze achtertuin. Prachtige verhalen over bekende en onbekende dieren en planten die verwondering opwekken en de liefde en het respect voor onze natuur vergroten, verteld door Matteo Simoni. Dit is het verhaal van de overwinnaars, de opportunisten, de uitvreeters, de vechters, de slimmeriken, de bazen. Maar ook dat van de verliezers, de soorten die we over een paar jaar misschien niet meer tegenkomen ...

Survival of the fittest, in zijn meest wrede en fascinerende vorm, in een land waar op het eerste gezicht geen ruimte lijkt te zijn voor die wilde natuur.

Kempens veken in ere hersteld

Poorten hadden een belangrijke functie

De beheerswerkgroep heeft het plan opgevat om enkele Kempische veken te plaatsen. Een veken was vroeger een vast onderdeel in het landschap. Het is de benaming voor een poort, gebruikt als afsluiting van akkers, beemden, weiden om dieren binnen of buiten te houden. Elke streek had zijn eigen variant.

Auteur: Drej Oomen

Er bestonden verschillende types. De meest bekende zijn de “liggende boom” en het hek met topdriehoek, zoals voorgesteld op het schilderij van J. Bosch, De Marskramer.

Het hek met de topdriehoek kwam in de zestiende eeuw zowel in Vlaanderen als in Nederland courant voor. De

breedte varieerde naargelang de te overbruggen weg. De diagonale balk loopt meestal naar de onderste hoek van de poort, bij sommigen tot net voorbij de middenstijl. De middenstijl kon wel eens ontbreken. De voorbeelden uit de Kempen hebben die wel. Mogelijk was dit een regionale variatie. In de zeventiende eeuw namen de veken met liggende boom de bovenhand. Op de kaarten uit de kaartboeken van abdijen was het veken met de topdriehoek in die periode veel minder te zien. Het veken met de liggende boom kwam tot in de twintigste eeuw voor in de Kempen.

De planken die het hek vormden, bestaan uit één of meerdere brede planken. De boom varieert van een brede boomstam naar een brede tak of balk. Het veken met

vlechtwerk kwam in de Middeleeuwen al voor. In de negentiende en twintigste eeuw schreven auteurs van de dialectwoordenboeken over lattenhekken (verticaal geplaatste stokken in dwarshout gestoken). Dat is ook terug te vinden op foto's uit de eerste helft van de twintigste eeuw.

Het hout was afkomstig uit de onmiddellijke omgeving, maar was tot de 18de eeuw schaars. De velden waren omgeven met houtkanten of schaarhout. Het stuur of hard hout- vooral eik, maar ook es, berk en hazelaar- werd alle zes jaar gekapt. Als het ging om een pachthoeve of huurboerderij, dan werd in het huurcontract bepaald of de houtkap voor eigenaar of pachter was. De boer had er dus alle belang bij om deze levende omheiningen (en soms schaarbos) goed te beheren. Zo kon hij allerlei gereedschap vervaardigen. Groot timmerhout werd door de pachtheer geleverd of door de boer aangekocht. Al in de vijftiende eeuw werden pachters verplicht om eikels te planten en op te kweken om gaten in bestaande of nieuwe omheiningen te kunnen opvullen. Veken werden vooral van sloophout gemaakt. Afgedankte vloerplanken, karren en oude veestallen kregen zo een tweede leven. Vaak ging het om hardhout, zoals inlandse zomereik, zodat de levensduur van het veken lang was. Eik is een duurzame houtsoort. Het is sterk en hard, maar toch gemakkelijk bewerkbaar. Onder de minst gunstige omstandigheden heeft het hout toch nog een duurzaamheid van 15 tot 25 jaar en in gunstige omstandigheden tot wel 50 jaar. Een goedgemaakt veken kon bij wijze van spreken heel je leven meegaan.

Liggende boom

Voor het model met liggende boom werd wel vaak een boomstam gebruikt. Bij het maken van een veken voor een opening van circa 4 meter was bijvoorbeeld een boomstam van 8 meter nodig. Die kwam uit de omgeving. Was er geen eik voorhanden, dan werd een minderwaardige houtsoort gekapt. Dit was bijvoorbeeld es of spar die in de regio voorkomen. De volledige stam wordt met wortel gebruikt. Die wortel doet dienst als contragewicht zodat het veken gemakkelijk open of toe kan. Afhankelijk van het nodige gewicht worden de wortels er afgezaagd (vanaf het wortelbegin). Dat is nodig om de correcte balans te krijgen. Een boomstam heeft altijd de neiging om in een bepaalde positie te rollen. Die 'liggende positie' moet eerst gevonden worden alvorens het hek verder te maken. Doet men dit niet, dan zal het hek scheefhangen en niet of moeilijk opendraaien.

Vandaag wordt Robinia of acacia gebruikt. Beiden komen voor in de regio en groeien snel. Voordeel is dat deze

bomen langs de onderkant niet veel in breedte uitzetten en toch lang genoeg zijn om een liggende boom van te maken. Inlandse eik wordt vandaag zelden gebruikt. Eik zet onderaan veel uit in de breedte, weegt meer, groeit trager en is bovendien zeer duur. Alle drie de houtsoorten zijn zeer duurzaam. Essenhout zou minder interessant zijn omdat het hout verstikt. Hekkenvervaardigers gebruiken onder meer ook Redwood, Tamme Kastanje en Douglas. Om de

Liggende bomen klaar

levensduurte te verlengen werd het hek geschilderd. Dit gebeurde ook in de Kempen.

Sluit het veken!

Akkers werden omheind om de gewassen te beschermen tegen dieren, de opening werd afgesloten met een veken. Het vee graasde op de gemene weiden rond het dorp.

In het oude Kempense dorp was het verplicht om een veken of poort te plaatsen in elke opening in de omheining waar een rijweg met erfdienstbaarheid doorheen liep. Iedereen was verplicht om veken of horden opnieuw te sluiten na doorgang. Er stond een sanctie op het open laten staan. Ook de dorpen of gehuchten werden er mee afgesloten van de 'boze buitenwereld'. Zelfs de toegang tot een bos werd soms aangeduid met een veken.

In de Kempen bestonden tot in de 18e eeuw gemene weiden, waardoor de noodzaak van omheinde akkers bleef bestaan. Met de industriële revolutie werd ijzer en staal makkelijker beschikbaar. Er verschenen stalen hekken en houten afsluitingen verdwenen.

De vroegste teruggevonden vermelding is het Oudnederlandse toponiem 'fekin' (lemma veken) uit 1166. Het is een verkleinwoord van 'fak'. Fak of vak betekent

Aan een uiteinde dient de wortelkruit als contragewicht.

oorspronkelijk een wand van palen met vlechtwerk. Het verkleinwoord 'veken' verwijst naar het deurtje daarin.

Veken was ook een naam van verschillende gehuchten in de Kempen. Op het Gooreind (Wuustwezel) was er midden jaren 1950 nog een boerenwijk die 'het Akkerveken' heette. Die bestaat trouwens vandaag nog steeds en evenals de straat 'Akkerveken'. Die straat vind je overigens ook in Rijkevorsel terug; In Geel heet een straat Velveken en ook in andere gemeenten vinden we in straatnamen en boerderijnamen nog verwijzingen terug naar het vroegere veken. De naam verwees naar de gronden die omsloten werden met vekens. In Groot-Zandhoven zou een veken hebben gestaan aan het begin van wat nu "(Den) Draaiboom" heet in Pulderbos.

Markvallei

Natuurpunt Markvallei zal vekens plaatsen in de Halsche Beemden, met name aan de ingang van de Hoge Beemd en de ingang van de Vlinderwei. De vekens werden vervaardigd uit robinia.

Bron: Project Kempens veken, terug van weggeweest - Een historische schets, Sarah Luyten in opdracht van het Centrum van Agrarische Geschiedenis

Hulp bij de cryptopuzzel nodig?

A11	B5	C22	D2	E13	F10	G7	H18	I1	J23	K19	L12	M6	N16	O3
P21	Q	R15	S24	T8	U20	V17	W4	X	Y9	Z14				

Rouchette

De Nieuwe betaalbare Tuinklomp

100% waterdicht - natuurlijk rubber - Comfortabel

Zowel voor heren als voor dames in diverse kleuren

€ 39,90

- 10%

Natuurpuntleden

Uw Tuin en Dier

Uw Tuin en Dier

LAURIJSSSEN MINDERHOUT

- www.uwtuinendier.com -

Werkgroep Landschappelijk Erfgoed

Natuurpunt Markvallei startte enkele maanden geleden met de werkgroep "Landschappelijk Erfgoed". Aanleiding was de succesvolle cursus "Landschap, erfgoed en natuur in de Markvallei". In de contacten bleek dat er binnen onze vereniging heel wat interesse is voor het historisch erfgoed in ons werkingsgebied. Daarnaast voelen we al langer de nood aan erfgoedwerking binnen onze afdeling, temeer daar de zorg voor erfgoed ook expliciet is opgenomen in de missie van onze vereniging. Natuurbehoud staat sowieso dicht bij erfgoed omdat we in ons natuurbeheer dikwijls teruggrijpen naar oude landbouwmethodes en we in onze natuurgebieden streven naar het behoud van de erfgoedlandschappen. We proberen met Landschappelijk Erfgoed complementair te zijn voor de werking van de al bestaande erfgoedverenigingen.

We hebben ondertussen een eerste vergadering achter de rug, op 21 september aanstaande staat een tweede bijeenkomst op het programma en ondertussen is ook de tweede cursusreeks van start gegaan. Belangrijk om weten is dat onze werking vooral gericht zal zijn op de evolutie van het landschap en de vraag hoe we het historisch karakter van het landschap belevingsvol kunnen laten ervaren door de mensen uit onze streek en door mensen die onze natuurgebieden bezoeken. Dat kan door inhoud aan te leveren voor de natuurgidsen, door de organisatie van fietstochten of wandelingen en het aanbrenge van QR-codes die meer info verschaffen over sites of bijzondere landschapselementen.

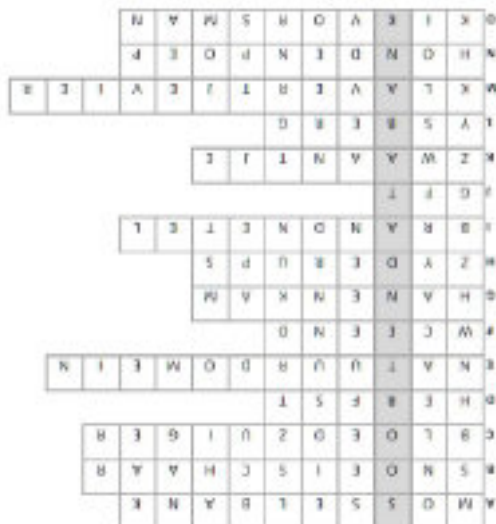
Natuurpunt Kempen is ook bezig met de geschiedschrijving van het natuurbehoud in onze regio. We gaan op zoek naar de pioniers van de natuurbescherming in de Kempen. Jef Leestmans verrichtte al wat onderzoek ter zake en ook voor ons afdelingstijdschrift brachten we de pioniers al een keer bijeen. Het digitale archief van ons Bietetje is hiervoor een belangrijke bron van informatie. Bedoeling van het initiatief is de uitgave van een boekwerk over dit onderwerp. Er is ook aandacht voor lokale verhalen. Die willen we registreren, vertellen en visueel maken (evt. gebruiken in expo, fietstocht, wandeling,...). In ons onderzoek focussen we op lokale onderwerpen. Het werk van Jan Spannenburg zal daar ook deel van uitmaken.

Nand Doms verzamelde al heel wat informatie en leesvoer over erfgoedonderwerpen. Zo mochten we in ons afdelingstijdschrift al bijlagen lezen over de watermolens en ijskelders in onze regio. We stelden Nand de vraag om zijn vlotte pen ter beschikking te stellen om een weergave te schetsen van de geschiedenis van de rechttrekking van de Mark, een periode die op zijn minst woelig mag genoemd worden. Destijds verschenen er talloze artikels over dat gevoelige onderwerp, een chronologische weergave ontbreekt echter. Bedoeling is om deze kroniek in fragmenten te laten verschijnen.

Literatuuronderzoek van oude natuurtijdschriften met het oog op verhelderende publicaties behoort eveneens tot de mogelijkheden en we zijn er van overtuigd dat heel wat van onze leden "Schatten op zolder" hebben liggen. Zaken die daar liggen te verkommeren tot op het moment dat ze weggegooid worden. Toponiemen verwijzen naar oude landschapselementen en verschaffen dus ook belangrijke informatie over de evolutie die het landschap ter plaatse heeft doorgemaakt.

Je merkt dat er heel wat dingen zijn die onze interesse wekken. We gaan er van uit dat dit vooral zaken zijn die tijdens de koude winterperiode onderwerp kunnen zijn van onderzoek. We roepen iedereen die interesse heeft op om mee te werken. Geef een seintje aan Drey Oomen (via drey.oomen@gmail.com).

Oplossing van de cryptopuzzel

Wij binnen 10 jaar?

Dit is het moment om

je voor te bereiden

do your thing

Wist je dat je kan bijdragen aan een betere toekomst en tegelijk je kapitaal kan optimaliseren door duurzaam te beleggen?

Meer info bij je ING-kantoor in Hoogstraten of op [ing.be/duurzaam-beleggen](https://www.ing.be/duurzaam-beleggen)

Aanbod voor beleggingen, investeringen en/of verzekeringen onder voorbehoud van aanvaarding door ING België. (of in dit geval door de betrokken verzekeringsmaatschappij) en mits wederzijds akkoord. De voorwaarden en bepalingen (reglementen, tarieven, document met essentiële beleggersinformatie en alle bijkomende informatie) zijn verkrijgbaar in uw ING-kantoor of op www.ing.be. ING België nv – Bank – Vennootschapszetel: Marnixlaan 24, B-1000 Brussel – RPR Brussel – Btw: BE0403.200.393 – BIC: BBRUBEBB – IBAN: BE453109 1560 2789. Verantwoordelijke uitgever: Sali Salieski – Sint-Michielswarande 60, B-1040 Brussel. 03/2022.

Bij Houtzagerij Van Erck krijgt de boom een nieuw leven als VLOERPLANK.

massief eiken kwaliteitsvloeren

verschillende breedtes en diktes

plaatsing door vakmensen mogelijk

voor doe-het-zelvers uitgebreide leginstructie

scherpe prijzen

rechtstreeks van zagerij naar particulier.

Van Erck NV

Boomplant-actie

Struiken en bomen langs de Mark

Natuur is veel meer dan bossen en bomen

Vooraf: “Natuurbehoud is veel meer dan het aanplanten van bomen of het beschermen van bossen. Veengebieden capteren bijvoorbeeld veel meer CO2 dan onze bossen...”

We kondigen toch een boomplantactie aan, maar tegelijkertijd beklemtonen we dat het belang van bomen en bossen niet overroepen mag worden. Want ook andere biotopen hebben ontegensprekelijk hun waarde.

Toch vinden we het belangrijk om als natuurvereniging ook onze bijdrage te leveren op het vlak van de bescherming van onze bossen. Het is al geruime tijd een belangrijk gespreksonderwerp op onze vergaderingen en er is zelfs sprake van enig ongeduld.

Maar het is ook niet evident. Een aantal voorwaarden moeten in acht genomen worden. Vooreerst moeten er gronden kunnen aangekocht worden, daarnaast moeten die gronden ook geschikt zijn. Het aanplanten van bomen op gelijk welke plaats is geen goed idee. Soms zijn gronden meer geschikt om te worden beheerd als grasland of als heide. En soms, zeg maar “dikwijls”,

bevatten gronden zoveel stikstof dat de aanplant overwoekerd zal worden door brandnetels of door bramen.

De gelegenheid doet zich nu voor om struiken en bomen aan de goede zorg van de bodem toe te vertrouwen.

Op **zaterdag 26 november, om 13 uur**, zal Natuurpunt Markvallei een boomplantactie organiseren op pas verworven percelen langs de Mark. Er zal ter hoogte van de Aschputten een houtkant van vijf meter breed worden aangeplant en in het natuurgebied zelf zal ook een elzenbroek worden aangeplant. Voorts is het ook de bedoeling om bomen en struiken aan te planten op een perceel net buiten de dorpskom van Meer. De boomplantactie wordt uitgevoerd in samenwerking met Chiro Meer en is mogelijk geworden door een financiële actie van Jef Martens. Voor zijn zeventigste verjaardag nodigde hij vrienden en familie uit om geen cadeaus te geven, maar geld te storten op een speciaal rekeningnummer. Bedoeling van Jef was om met dat geld het werk van Natuurpunt Markvallei te ondersteunen. Concreet kunnen we door zijn actie het geld nu gebruiken om plantgoed aan te kopen.

Het resultaat van de actie zal zijn dat er opnieuw een brede houtkant zal verschijnen die voedsel en een schuilplaats zal bieden aan vele vogels en zoogdieren. De houtkant zal overigens de kwaliteit van het landschap ten goede komen en we zullen ongetwijfeld kunnen genieten van het bufferend vermogen van dit landschapselement.

Hagen en houtkanten verdwenen de laatste decennia aan een snel tempo uit het beeld ondanks het feit dat ze ook heilzaam zijn voor de landbouwgewassen. Met deze actie wil Natuurpunt Markvallei het landschap in ieder geval verfraaien en tegelijkertijd oproepen om ons werk op dit vlak mee te ondersteunen. Hoe?

- Meld ons opportuniteiten om gronden aan te kopen. Dat is de eerste stap, de aankoop van gronden stelt ons mogelijk in staat om er bossen of houtkanten aan te planten.
- Ook de verkoop van bestaande bossen meld je best, want Natuurpunt biedt de garantie dat natuur na verwerving natuur zal blijven:
aankopen@natuurpuntmarkvall.ei.be
- Heb je iets te vieren? Volg het voorbeeld van Jef. Schenk je cadeaus aan Natuurpunt, neem hiervoor contact op via voorzitter@natuurpuntmarkvall.ei.be. We stellen je een heel eenvoudige en transparante app ter beschikking om de giften te verzamelen. Ook je familie en vrienden zullen dit gebaar weten te appreciëren!

Plantgoedactie

Natuurpunt Markvallei organiseert jaarlijks in samenwerking met de stad Hoogstraten een plantgoedactie. Reserveer plaats op je grond voor inheemse bomen en struiken. Met dit initiatief bieden we kandidaten de gelegenheid om goedkoop plantgoed aan te schaffen.

Neem voor de plantgoedactie contact op met de dienst ruimtelijke ordening van de stad Hoogstraten.

Fotowerkgroep in het Moer

Fotowerkgroep in het Moer

Plantenwerkgroep Den Rooy

Fietstocht langs nieuwe gebieden

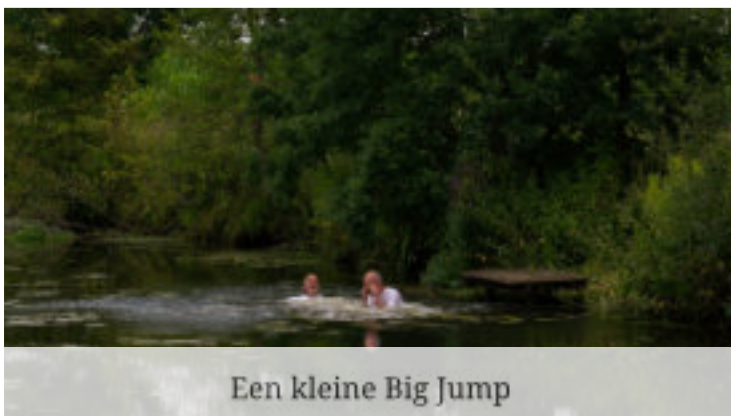
De voorbije maanden in beeld

Nacht van de vleermuis

Een kleine Big Jump

Een kleine Big Jump

Nieuw ooievaarsnest geplaatst

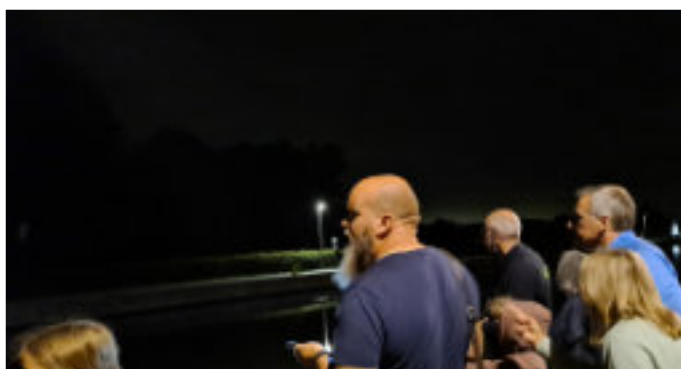
In het spoor van de wolf

In het spoor van de wolf

Fietstocht langs nieuwe gebieden

Nacht van de vleermuis

wandelen, natuurbeheer, genieten,...

Plantenwerkgroep Den Rooy

Nieuw ooievaarsnest gemaakt

OPROEP

Leuke foto's van activiteiten in onze afdeling mogen doorgestuurd worden naar verschraegen.wim@telenet.be.

Foto's verschijnen op zowel onze site als op de facebookpagina van Natuurpunt Markvallei. En misschien ook in deze overzichtsrubriek!

Weetjes over vogels

Deel 3b: andere zintuigen

Tekst: Jef Leestmans - gebaseerd op het artikel *Vogelfysiologie* van Geert Creylman en Jef Brandt

In deze reeks van artikels gaat Jef ons meenemen in de wondere wereld van de vogels. Hij zal het wetenschappelijk artikel over vogelfysiologie hiervoor wat aanpassen naar een iets vlottere tekst zodat iedereen kan meegenieten en wat kennis kan opdoen. Vogels zijn overal te zien, maar dikwijls weten we er echt niet veel over zoals hoe zingen ze, hoe vliegen ze of dromen vogels, waarom vallen ze niet van een tak als ze slapen. In een paar afleveringen gaan we op deze vragen in. In dit vierde artikel zoomen we wat dieper in op de andere zintuigen van vogels: het gehoor, ruik- en tastzin.. De foto's van vogels ter illustratie zijn van de hand van Jef Leestmans.

Horen vogels goed?

Het gehoor bij vogels heeft eveneens een communicatieve functie zoals bij de individuele herkenning en bij het opsporen van prooi. Vogels hebben geen uitwendige oren (ter bevordering van hun stroomlijn zijn oorschelpen afwezig) maar wel veren die o.m. het turbulente geluid tijdens de vlucht reduceren. Oorpluimen bij uilen (typisch bij o.m. de ransuil) hebben niets met het gehoor te maken en zijn eerder kopversiersels, maar de gezichtspluimen bij nacht-actieve uilen, waar het gehoor zeer belangrijk is, leiden door hun structuur en rangschikking het geluid van hun prooi naar de oren. De gehooropeningen zijn trechtervormig en liggen achter en onder elk oog verborgen onder de veren. Over het algemeen is het gehoor van vogels niet veel scherper dan het onze maar sommige soorten, zoals de nachtroofvogels, hebben speciale vermogens afhankelijk van hun levenswijze. Zo zijn kerkuilen zeer gevoelig voor hoge tonen waardoor ze 's nachts ritselende geluiden van kleine zoogdieren kunnen onderscheiden. Hun hartvormig gezicht helpt bij de geleiding van het geluid naar hun oren en dankzij de asymmetrische ooropeningen, waardoor het geluid niet gelijktijdig het Li en Re oor bereikt, kan de geluidsbron zeer nauwkeurig gelokaliseerd worden. Laplanduilen en sneeuwuilten kunnen het geluid van knaagdieren diep onder de sneeuw goed horen en hun prooi uitstekend lokaliseren.

In tegenstelling tot het geluid dat vele zoogdieren en sommige insecten kunnen produceren en waarnemen ligt het maximale bereik van de zang en de roep van vogels binnen dit van het menselijk

gehoor (tussen 30 en 18000 Hz).

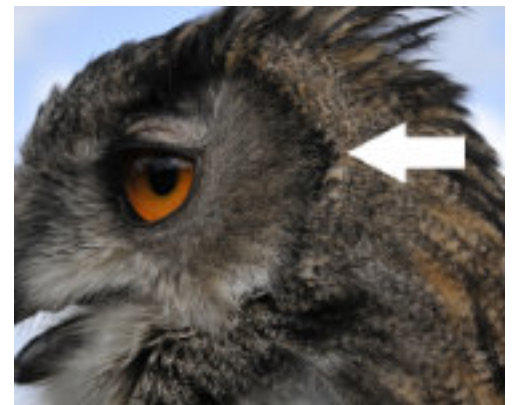
Doorgaans hoort een kleine vogel beter bij hoge frequenties dan grotere vogels. Maar alle vogels zijn ongevoelig voor ultrasone geluiden (dus vogelschrik apparaten daarop gebaseerd, zijn onzin). Infrasonen geluiden (< 15Hz) kunnen opgevangen worden door duiven, misschien komt dit hen ook van pas om te navigeren. Ook zeevogels kunnen de infrasonen geluiden door het breken van de golven op rotsen en stranden vanop grote afstand opvangen en zich daarop oriënteren.

Uit experimenteel onderzoek blijkt dat het onderscheidingsvermogen van frequenties (Hz) en intensiteiten (dB) bij vogels overeenkomen met deze van het typische zoogdier zoals de mens.

Bij zoogdieren functioneren de oorschelpen als versterking en als geluidsfilters ter lokalisatie van de geluidsbron maar bij vogels is het lokaliseren van geluid een groter probleem wegens hun relatief kleiner hoofd en gebrek aan oorschelpen.

Over het algemeen kunnen vogels, net zo goed als zoogdieren van overeenkomstige grootte, geluid goed lokaliseren in het azimut (= de horizontale coördinaat of kompasrichting) maar niet in de elevatie (= de verticale coördinaat of de hoogtebepaling). Verschillende uilensoorten zijn een uitzondering daarop en beschikken over een buitengewoon lokaliserend hoorvermogen. Bij uilen zijn de uitwendige gehoorgangen asymmetrisch, met een gang licht omhoog en de andere licht naar

beneden gericht en beide oren zijn omgeven door een pluimenkraag, huidplooiën en asymmetrische beenderige oorkanalen. Uilen en enkele roofvogelsoorten hebben unieke aanpassingen om zeer stille geluiden te herkennen en vooral om die geluiden precies te lokaliseren. Door die asymmetrische stand van de gehoorgangen kunnen uilen hun prooi in het donker tot op een foutmarge van 1graad (zowel in het horizontale als het verticale vlak) lokaliseren. Kerkuilen horen geluiden tussen de 200 Hz en 12 kHz en vooral de hoge frequenties.

Experimenteel onderzoek wees uit dat geluidslokalisatie zich aanpaste na een gewijzigde visuele situatie. Er is duidelijk een associatie tussen gehoor en zicht

Qua structuur is het inwendige oor zintuig, dat instaat voor het horen maar ook voor het evenwicht, eenvoudiger dan dat van zoogdieren: geen uitwendige oorschelpen en slechts één gehoorbeentje (i.p.v. 3 bij zoogdieren) en het slakkenhuis is kleiner en niet spiraalvormig opgerold. Het inwendige oor- en evenwichtszintuig heeft dus in feite geen slakkenhuisvorm, maar het is wel zeer sterk bezenuwd.

De semicirculaire kanalen van het binnenoor zijn zeer goed ontwikkeld met afmetingen die direct evenredig zijn met de vliegcapaciteit van de soort en is als dusdanig bijvoorbeeld groter bij duiven dan bij hoenderachtigen.

Het slakkenhuis bevat verschillende duizenden drukgevoelige haarcellen die zorgen voor de overdracht van de trillingen. Bij vertebraten is de evolutie van die haarcellen een opmerkelijk voorbeeld van convergentie, er zijn korte en lange haarcellen maar bij vogels zijn die niet zo duidelijk gescheiden zoals bij zoogdieren en ook i.t.t. zoogdieren zijn die cellen bij volwassen vogels in staat om zich, binnen enkele weken na beschadiging, te regenereren door celdeling van de cellen die de schade overleefden. Die regeneratie heeft uiteraard zijn beperking en is in enige mate gerelateerd aan de ouderdom maar gehoorverlies bestaat in principe niet bij vogels.

Kerkuilen worden nooit doof er werd geen verschil waargenomen tussen 2-jarige en uilen van meer dan 13 jaar, zelfs een uil van 23 jaar hoorde nog goed. Spreeuwen in gevangenschap kunnen tot 10 jaar overleven (5 jaar in de natuur) en blijven nog steeds goed horen.

Vogels kunnen wel zeer goed geluiden herkennen. Zelfs als vele zangvogels tezelfdertijd zingen herkennen ze hun soorteigen gezang. Koloniebroeders zoals aalscholvers en jan van genten herkennen de roep van hun partner en hun jongen tussen duizenden anderen. Ook kunnen en moeten mannetjes onderscheid maken tussen andere mannetjes met en zonder territorium want deze laatste zijn rivalen.

De gehoorcentra in de hersenen hebben een zeer belangrijke kern de zgn. HVC nucleus, waar neurogenese (vorming van nieuwe functionele zenuwcellen) een belangrijke seizoensgebonden rol speelt bij volwassen vogels, dit voor de zang en het herkennen van de roep van de jongen.

Echolokalisatie wordt door enkele vogelsoorten (de vetvogel, *Steatornis caripensis*, een soort nachtzwaluw en de 'eetbare nest'-zwaluwen of de

salanganen dit zijn Oost-Aziatische gierzwaluwsoorten) gebruikt onder omstandigheden waar visuele observatie onmogelijk is. In tegenstelling tot vleermuizen maken deze vogels geen gebruik van ultrasoon geluid maar van 'gewoon hoorbaar' vogel geluid.

Kunnen vogels ruiken en indien zo, heeft dat feitelijk zin?

Het geurvermogen is het minst gekende van onze belangrijke zintuigen. Het is niet, zoals het zicht of gehoor, afhankelijk van bepaalde golflengten maar wel van een groot aantal moleculen dat onze ca. 400 verschillende geurreceptoren opvangen. Geur herkenning en interpretatie is sterk afhankelijk van persoonlijke en emotionele ervaringen.

Het reukvermogen van vogels is lange tijd onderschat en veel ervan is nog onbekend.

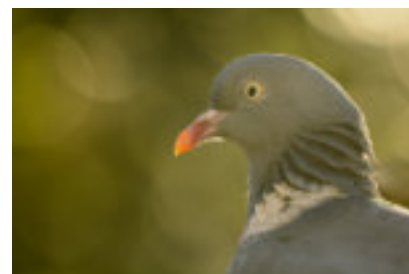
Vogels hebben in de neusschelpen receptorcellen (dit zijn cellen die samen met de slijmafscheiding van haarcellen geurmoleculen kunnen capteren), ook hun hersenen hebben specifieke regio's voor hun reukzintuig die doorgaans bij de zoogdieren meer ontwikkeld zijn. Maar ook daar zijn uitzonderingen op, met name de buisnaveligen hebben tot zesmaal meer cellen voor geurwaarneming dan muizen.

Maar het reukvermogen, het opsporen, waarnemen en herkennen van geuren, heeft ook bij vogels verschillende functies en is sterk variërend naar gelang de soorten. Enkele voorbeelden:

- Geur van voedsel: zeer goed ontwikkeld bij de buisnaveligen (albatros, pijlstormvogels en stormvogeltjes), gieren, kraaiachtigen, kolibries... Zeevogels kunnen DMS (= dimethylsulfide) detecteren en worden erdoor aangetrokken. Fytoplankton, dit zijn microscopische planten en algen die aan het oppervlak van de zee groeien, produceren deze geur en dat trekt krill, een prooi voor zeevogels, aan. Maar ook plastic dat in de zee drijft produceert die geur van DMS, mede door de algen die erop groeien. Die zwavelgeur, die lijkt op de geur van rottende

eieren, kunnen stormvogels ruiken van op een afstand van 1 tot 12 km. Kleine buisnaveligen (stormvogeltjes), zoeken de bron van DMS door zigzaggend tegen de wind in te vliegen. De grotere vogels van die Orde – die naast krill ook vissen eten die leven van krill - richten zich ook op de geur van pyrazines. Geursporen zoals deze van plankton en van guano van de broedkolonies kunnen voor zeevogels belangrijke hulpmiddelen zijn voor de navigatie.

- De zwartvoetalbatros kan spekvet ruiken van op een afstand van 31 km. Buizerds en gieren kunnen ethylmercaptaan (= ethanethiol) ruiken, dit is een geur die vrijkomt bij ontbinding van vlees.
- Geur van rovers: pimpelmees, winterkoning, vink en andere zangvogels en eenden kunnen geur van feces en urine van hun predatoren herkennen. Uit experimenten blijkt dat ze kattengeur kunnen onderscheiden van konijnengeur, kattengeur maakt ze onrustig, konijnengeur niet. Blijkbaar is dit aangeboren en werkt dit niet of minder tijdens de slaap.
- Geur ter oriëntatie en navigatie: bij huisduif voornamelijk via het rechter neusgat. Dit vermogen is bij sommige migrerende vogels seizoensgebonden. Men vermoedt dat buisnaveligen zelfs op basis

van de geur kunnen navigeren naar verschillende locaties van de oceanen. De neusgaten hebben verschillende functies waaronder ruiken en ademen de belangrijkste zijn. Bij zeevogels worden de neusgaten ook gebruikt om overtollig zout af te scheiden. Afhankelijk van zijn leefgewoonten zijn de neusgaten open (meeste

VERSMISSEN

JANSSENS & PARTNERS

**UW VERZEKERINGSMAKELAAR
UW BANKIER**

GRAVIN ELISABETHLAAN 7, 2320 HOOGSTRATEN - TEL. 03 314 37 88 - WWW.VERSMISSENJANSSENS.BE

FSMA 019646 A-B

RPR 0427.924.606

Tom De Bruyne
Optiek • Contactlenzen

Vrijheid 184 - 2320 Hoogstraten - T. 03 314 69 37
www.optiektomdebruyne.be

Voor leden van Natuurpunt:

- 10% op monturen
- 10% op glazen
- 10% op zonnebrillen

vogels), buisvorming (albatros), voorzien van kegeltjes (slechtvalk), behaard met kleine pluimpjes (kiwi). Behalve bij de kiwi zitten de neusgaten achteraan de snavel en bij jan-van-genten zitten de neusgaten aan de binnenkant van de snavel. Bij wespenspiegels zijn de neusgaten spleetvormig ter bescherming en de huid erond is niet naakt maar bevederd.

- Geur ter herkenning en onderscheiding van de partner en het eigen nest: broedende stormvogeltjes zoeken gedurende enkele dagen voedsel op zee voor hun jong en partner en keren 's nachts terug in grote groepen naar hun broedkolonies in holten en spleten van oude muren. De partners lossen elkaar dan af en vinden hun nest terug op de geur. Alle buisnaveligen hebben een sterke lichaamsgeur, ook hun eieren en hun nest ruiken sterk. Hun geurzint is dan ook buitengewoon sterk ontwikkeld net zoals het deel van de hersenen (de olfactorische bulbi) dat daarvoor verantwoordelijk is. Daardoor herkennen ze de eigen partner en hun verwanten.
- Spreeuwen ♂♂ zoeken bepaalde geurige planten en brengen die naar hun nest om parasieten te weren, dit doen ze vooral in de lente, blijkbaar is die seizoensgebondenheid hormonaal (testosteron) bepaald.
- Geur in sociale context: vooral de geur van de stuitklier kan het sociale contact beïnvloeden bij buisnaveligen, hoenders, ganzen... maar verschillende patronen zijn bepalend: hormonaal, seks, ouderdom, individuele verschillen. De ♂ wilde eend gedraagt zich minder sociaal tegenover wijfjes wanneer zijn reukzint is uitgeschakeld.
- Bepaalde alken worden aangetrokken door de geur van pluimen van niet verwante soortgenoten, waardoor inteelt zou kunnen worden vermeden.

Embryo's (van kippen) kunnen wel diverse geuren waarnemen die in de luchtkamer zijn doorgedrongen, vermoedelijk helpt dit ook later om het ouderdier te herkennen.

Proeven en smaken

Vogels beoordelen voedsel blijkbaar meer op het uiterlijk dan op de smaak, vogels hebben in elk geval weinig smaakpapillen en veel minder dan de zoogdieren (bv. Pimpelmees heeft 24 smaakpapillen t.o. 6974 bij de mens en 300-400 bij de papegaaien). Pinguïns hebben uitzonderlijk weinig smaakzintuigen, blijkbaar missen ze als enige vogels 3 van de 5 smaakzintuigen (namelijk. zoet, bitter en umami).

Meestal zijn smaakpapillen gelokaliseerd in de mond maar soms ook in klein aantal op de punt van de bek.

Ondanks vroegere veronderstellingen is de smaakzint vrij goed ontwikkeld maar komt die sterk overeen met de voedselgewoontes:

- Zoet: smaak voor suikers is beter ontwikkeld bij omnivoren en fruitetende vogels dan bij andere en die smaak verschilt dan nog naargelang het soort suiker: glucose, fructose, sucrose, hexose... Men vindt een gelijkaardige aanpassing bij de productie van suikers in planten naargelang de voorkeur van de waardvogel, die meteen zorgt voor de bestuiving van de planten. De spreeuw detecteert reeds een fructose oplossing van 0.5 tot 5%, de kolibrie kan concentratieverschillen van sucrose tot 1% onderscheiden, zijn smaakzint voor zoet is 10 x hoger dan bij de zangvogels. Over het algemeen zal de energiebehoefte de voedselvoorkeur meer beïnvloeden dan het type suiker.
- Zout: spreeuwen hebben meer voorkeur voor een concentratie van 0.1 tot 1% NaCl dan voor zuiver water, terwijl papegaaien een afkeer hebben vanaf een

concentratie van 0.35% NaCl.

- Zuur: de zuurtegraad van voedsel zal snel een afkeerreactie opwekken, zuur voedsel wordt door vogels dikwijls geassocieerd met bacteriële contaminatie.
- Bitter: afkeer is geëvolueerd als beschermend mechanisme tegen opname van giftige bestanddelen.
 - Kippen zijn minder gevoelig voor bittere plantmetabolieten dan varkens maar meer gevoelig ervoor dan herkauwers.
- Umami: receptoren voor deze smaak zijn gevonden bij kippen en spreeuwen.
- Calcium: wordt door sommigen als een aparte smaak aangeduid.

Net als bij de mens, maar misschien in mindere of andere mate, is bij vogels het smaakzintuig gecorreleerd met de andere zintuigen. De studie van smaakzintuigen bij vogels heeft zijn belang in de landbouw bij het gebruik van chemicaliën om accidentele vergiftigingen te vermijden kan men knoflook toevoegen waar o.m. spreeuwen een aversie voor vertonen. Vederpikken bij kippen kan vermeden worden door kinine sulfaat te gebruiken.

Tastzint

Zeer goed ontwikkeld bij vogels, niet alleen zijn er overal op de huid tastlichaampjes maar ook in de mond en in de bek. Vooral waadvogels hebben zeer gevoelige sensoren op het uiteinde van de bek en op de tongpunt bij spechten en de bekranden bij nestblijvende jongen. Er zijn twee soorten zogenaamde mechanoreceptoren of tastsensoren op de snavelranden, de snavelpunt en het slijmvlies van de tong: de Herbst of lamellaire lichaampjes en de Grandry lichaampjes die gevoelig zijn voor beweging. Herbst lichaampjes komen ook over gans het lichaam voor en zijn als druksensoren gevoelig voor trillingen en atmosferische drukverschillen.

10% korting

op alle wandelschoenen van Lowa en Regatta en op de wandelkousen van Bridgedale
op vertoon van uw lidkaart van natuurlandpunt.

FRAMANDI

Schoenen - Lederwaren

Vrijheid 71 & 83, Hoogstraten, 03 314 11 84

OPTIEK
DOMINIEK
Van Den Bosch
WIJ KIJKEN VOORUIT

+32 3 314 52 99 +32 472 48 53 41
Vrijheid 119, 2320 Hoogstraten

ALTIJD OPEN OP:
WWW.OPTIEKDOMINIEK.BE

BEKIJK HIER DE VERREKIJKERS

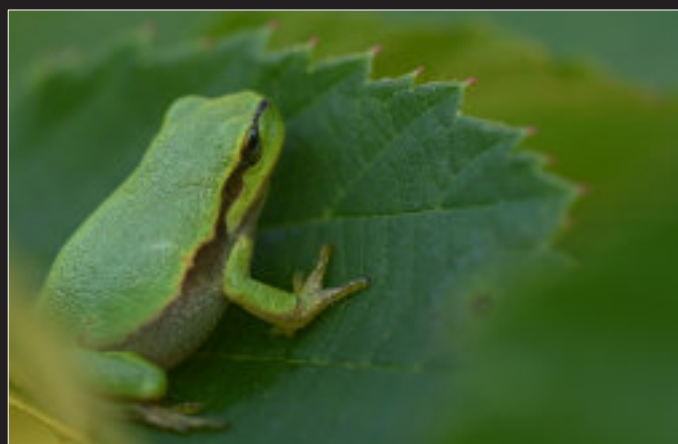
Maandag t.e.m. vrijdag 09.00 - 12.30u en 13.30 - 18.00u • Zaterdag 09.00 - 17.30u

AKTUA INVEST

Projectontwikkeling

Gespot

- Draaihals, Vallei van het Merkske - Drej Oomen
- Moeras-w-uil, Hoogstraten, Marc Van Opstal
- Spaanse Vlag, Minderhout - Wim Verschraegen
- Gele Kwikstaart, Pampa - Drej Oomen
- Blauwborst, Castelrésche Heide - Drej Oomen
- Kolibrievlinder, Minderhout - Wim Verschraegen
- Lepelaars, Merkske - Wim Verschraegen
- Boomkikker, Merkske - Wim Verschraegen
- Knoflookpad, Merkske - Wim Verschraegen

De Akster is dé natuurbelevingswinkel van het vogelrevalidatiecentrum Zundert.

Gelegen in het natuureducatiecentrum is het de plek waar u allerlei artikelen kunt kopen om de natuur dichterbij huis te halen.

De Akster is dé winkel voor de echte natuurliefhebber. Niet alleen informatieve boeken en voor deskundig advies bent u bij ons aan het juiste adres. Ook hebben we leuke decoratieve cadeau artikelen om bijvoorbeeld de dieren in de tuin een handje te helpen. Daarnaast heeft het centrum een eigen werkplaats waar onze vrijwilligers diverse soorten nestkasten maken. We maken oa kasten voor de kleinere vogels als mezen, boomkruiper en roodborst, maar ook voor de bosuil, torenvalk, kerkuil of steenuil. Onze winkelmedewerkers kunnen u adviseren bij het maken van een keuze.

De opbrengsten van De Akster komen direct ten goede aan ons centrum.

Overweegt u de aanschaf van een verrekijker en wilt u goed advies? Maak dan een afspraak met een van de verrekijker-specialisten van onze winkel. Zij adviseren u bij uw aankoop en bieden u verschillende opties zodat u goed kunt vergelijken. We verkopen merken als Swarovski Optik, Bynolyt, Bushnell en Vortex. Een afspraak kunt u maken via 076-5974165 of via deakster@vrczundert.nl.

AKTIE!

Breng dit Bietetje mee en ontvang bij de aankoop van een nieuwe verrekijker de "Nieuwe Zakgids Vogels" van Peter Hayman of emmer wintervoer cadeau!

VRC Zundert - Luitertweg 36a – 4882TD Zundert – 076-5974165
www.vrczundert.nl – Volg ons op Facebook en Instagram

VANBAVELROMMENS
BANK EN VERZEKERINGEN

VERZEKERINGEN
KREDIETEN
SPAREN & BELEGGEN
VASTGOED – IMMO POINT VERHOEVEN

INFO@VANBAVELROMMENS.BE
WWW.VANBAVELROMMENS.BE
03 315 72 54
MEERDORP 21 – 2321 MEER

Dominique Van Huffel

Als fotograferen schetsen wordt en tekeningen worden foto's...

Van 3 tot en met 11 december organiseert Dominique Van Huffel een tentoonstelling met foto's, houtskool- en pasteltekeningen. De tentoonstelling kreeg de naam "Hout" en gaat door in Zaal Pax te Hoogstraten. Natuurpunt Markvallei verleent logistieke ondersteuning. De tekeningen kwamen bijna allemaal live tot stand, getekend in de Markvallei. En dat wekt uiteraard onze belangstelling.

Drej Oomen - foto's Dominiek Van Huffel

Wij kennen Dominique als één van de bezielers van onze zeiswerkgroep, een geëngageerd vrijwilliger dus. Maar professioneel, en in zijn vrije tijd, is Dominique Van Huffel beeldend kunstenaar: fotograaf, grafisch vormgever en tekenaar. Dominique: "Ik ben al heel lang lid van Natuurpunt. Maar vier jaar geleden werd ik pas echt actief binnen de vereniging. Edwin Groenendijk was toen verantwoordelijke van het beheerteam. Hij woonde hier in de straat en sprak me een keertje aan met de vraag of zeisen niet iets voor mij was. Het toeval wilde dat ik een

zeis van mijn vader gekregen had. Edwin zou me wel wat op weg helpen. Op een avond stond hij voor de deur met een zeis en een haarpin. In het lang en het breed demonstreerde hij me de kunst van het zeisen en hij koppelde er ineens de vraag aan of ik zondag niet mee zou komen zeisen in één van de natuurgebieden van Natuurpunt Markvallei?."

Dominique meldde zich die zondag aan en tot zijn verbazing ontmoette hij daar ook Kees Strybos. "Met Kees zat ik nog een paar jaren in de klas in het Klein Seminarie. Het klikte meteen, ook met de rest van de groep en ik bleef regelmatig komen. Edwin haakte na een tijdje af en Bart Royens en Kees namen de zeisers nadien mee op sleeptouw. Nu Bart voorzitter is geworden neem ik de praktische organisatie op mij. Het is echt een toffe groep, we zijn ondertussen met meer dan tien en er komen steeds nieuwe mensen bij. Vroeger zeisden we alleen op zondag, nu wisselen we ook af met zaterdag. Het is mijn bedoeling om op termijn ook deel uit te maken van de maandagploeg, zodat we daar minder moeten werken met de lawaaijige bosmaaiers. Door het beheerteam moeten trouwens goede afspraken gemaakt worden om het zeis- en beheerwerk te plannen en

vooral op mekaar af te stemmen."

De interesse van Dominique in natuur en natuurbeheer is ondertussen helemaal terug opgewekt. "Ik heb het immers ook wat met de genen meegekregen. Mijn vader Stan

was vroeger vogelvanger, toen dat nog mocht. Hij probeerde te kweken met inheemse zangvogels. Toen de vogelvangst werd afgeschaft, werd hij natuurgids. Hij is van de generatie van Jack Govaerts en was dus een van de eerste gidsen in de streek."

"Tijdens het zeisen maakte men me attent op bepaalde planten die er precies omwille van het gevoerde maaibeheer groeien. Daar wilde ik het fijne van weten. Groene vingers heb ik altijd gehad, maar om dit te doorgronden volgde ik een cursus natuurbeheer. Ook daar kwam ik weer heel boeiende persoonlijkheden tegen. Eigenlijk leerde ik op korte tijd heel veel nieuwe mensen kennen binnen Natuurpunt. Ik volgde verschillende cursussen, vooral lessen die te maken hebben met planten en met beheer. Ik heb me ondertussen ook aangesloten bij de plantenwerkgroep van Natuurpunt Markvallei."

Drukke steden en verre landen

In een ver verleden had ondergetekende al het genoegen Dominique te mogen interviewen over zijn werk. Dat fotowerk had een urbaan kantje, een fel contrast met het heden. "Klopt wel denk ik. Vroeger kon het voor mij niet druk genoeg zijn. Nu ben ik veel meer gepassioneerd door bomen, planten en landschappen. Ik zoek naar rust, het blijkt een normale evolutie te zijn bij fotografen. Later wil ik nog wel een project realiseren waarin ik een combinatie maak van dat urbane van de stad, vergane industrie en het frivole van de natuur."

"Hout" blijkt rechtstreeks voort te vloeien uit de coronaperiode. "Als zeven- of achtjarige ging ik naar het IKO om tekenles te volgen. Dat heb ik tot mijn 24 ste volgehouden. Maar tien jaar lang besteedde ik minder tijd en energie aan het artistieke.

**Lekker vers brood
en heerlijk gebak
van uw warme bakker**

Joost Muësen
Vrijheid 206
2320 Hoogstraten
Tel: 03/314 50 99
Woe. en do. Gesloten.

Ook broodautomaat.

1 ACCU voor al uw machines
STIHL

Vanaf € 129,-

TUINMACHINES
STOFFELS

Minderhoutweg 4
2322 Minderhout - 03 314 43 13
www.minderhoutstoffsels.be

Uwadviseur voor kredieten
& verzekeringen zowel voor
particulieren als KMO's

bevoegde partner
van
DVV

Van Huffel Verzekeringen NV
Vrijheid 74
2320 Hoogstraten
03/314.46.10
vanhuffel@dvv.be
www.van-huffel.be

Doede gratis
check-up
online

FSMA-14563 A

Paul van Huffel

**Carolinestraat 11
2322 Minderhout
Tel. : 0475/66.92.77 Paul
Email : info@love2heal.be**

de manier van beleving anders. Ik maakte in die periode meer dan vijfhonderd tekeningen.”

Dominique probeert zijn tekeningen in een aantal thema's onder te brengen. Een greep uit de

diverse verzameling onderwerpen: populieren, Torendreef Wortel, krentenboompjes, het berkenpad, de vliegden, kreupelhout, haagbeuk, de twee eiken, speelbos...

Tentoonstelling Hout

Dominique organiseert een tentoonstelling van zijn fotowerk en van zijn tekeningen in zaal Pax. “Omdat de zaal toch afgebroken wordt, leek me dat een geschikte locatie. Een nagel meer of minder in de muur zou niet zo erg zijn. Maar de planning voor de bouw van het nieuwe cultuurhuis wijzigde ondertussen. In ieder geval wordt de verhuur van de zaal nu geregeld door de diensten van de stad. Dat betekent dat ik de zaal moet huren. Omdat ik er toch al van overtuigd was dat voor een dergelijke organisatie gezocht moet worden naar verbreding ben ik op zoek gegaan naar mede-organisatoren. De tentoonstelling wordt nu een totaalgebeuren waarbij de verschillende deelnemers zorgen

voor een soort kruisbestuiving.

Zjossfinks springt mee op de kar en Flor Verschuieren zal met een muzikaal project ook bijdragen.”

Dominique zelf zal naast het exposeren van zijn werken ook een avond verzorgen over zijn beleving van de natuur en zijn werk, Kees Strybos zal die avond vertellen over het plezier van het zeisen. Natuurpunt Markvallei zal de tap verzorgen en kan zo een aardig centje verdienen. “Op die manier zorgen we er voor dat ik de natuur iets kan teruggeven voor de inspiratie en energie die ze mij biedt.”

De tentoonstelling praktisch:

- Thema: “HOUT”
- Zaal Pax, Dokter Vermissemestraat 3 in Hoogstraten
- Van zaterdag 3 september tot zondag 11 december van 14 tot 18 uur
- 3 avonden met muzikaal programma (Flor Verschuieren)
- 3 avonden Theater (Zjosfinks)

2 december – 20 u: Dominique vertelt over zijn werk en de natuur en Kees Strijbos over het plezier van het zeisen.

Vanaf 1 november is het mogelijk om te reserveren voor muziek en toneel. Het aantal plaatsen is beperkt. Hou hiervoor de media in de gaten.

Voor vrijdag 2 december kan je gratis plaatsen reserveren via <https://www.natuurpuntmarkvallei.be/activiteitenkalender>

Mijn foto-opdrachten bezorgden me veel te veel werk. Door covid lag dat werk helemaal stil en had ik plots weer tijd om het tekenen terug op te pakken. Bovendien startte ik een jaar voordien terug met tekenlessen in het IKO. Nu zit ik ondertussen in het vierde jaar en kregen mijn tekentechnieken een goede opfrissing.”

Om de tijd tijdens corona door te komen trok Dominique op de fiets met een rugzak gevuld met tekengerief en een fototoestel naar de natuurgebieden in de Markvallei (de Halsche Beemden, de “laars” en Kromme Hoek, Heikant, het Moer, Den Rooy, Wortel Kolonie, Papenvoort, Blakheide, Aschputten, Bosuil en Poeleinde, Groeske, Schootsenhoek, Castelreesche Heide en de Wildert)..

“Drie jaar lang ging ik er live tekenen. Dat zie je tegenwoordig niet meer, kunstenaars die live schilderen of tekenen in de publieke ruimte of natuur. Het leverde soms wel boeiende gesprekken op met geïnteresseerde voorbijgangers. Maar meestal was ik helemaal in mijn eentje. Ik zoek een bijzondere locatie die ik meestal eerst fotografeer en teken in mijn schetsboek. Daarna ga ik er verschillende keren live tekenen, dat zorgt voor een bijzondere band met de locatie. Je begint geluiden en geuren te herkennen. Een jong reekalfje vleit zich op tien meter van je in het gras neer, om dan acrobatische sprongen te demonstreren. Het is alsof je helemaal in die natuur opgaat. Ik noem het “waarnemingsschetsen”. Die waarneming is uniek, elke keer overheerst een bepaald gevoel en is

Activiteiten

Een goed gevulde agenda, maar hou zeker de website in de gaten voor extra informatie en eventuele wijzigingen.

02-10-2022

Paddenstoelen in de Kolonie

- 📍 BC De Klapekster
- 🕒 14.00 u
- 🆓 Gratis

Natuurpunt Markvallei organiseert ook dit jaar een paddenstoelenwandeling. Samen met gids Steven Bogaerts richten we tijdens deze wandeling onze blik naar beneden en zetten we paddenstoelen in de spotlight! We bekijken enkele soorten van nabij, bespreken hun kenmerken, leefwijze, omgeving en vertellen wat interessante weetjes. Wil je meer weten over deze mysterieuze wonderen van de natuur of gewoon ontspannen meewandelen? Aarzel niet en breng zeker de kinderen mee!

08-10-2022

Nacht van de duisternis

- 📍 BC De Klapekster
- 🕒 20.00 u
- 🆓 Gratis

De vrijwilligers van Natuurpunt Markvallei zijn creatieve zielen. Voor deze nacht van de duisternis zorgen ze voor een ultieme duisterbeleving in Wortel-Kolonie. In groep ga je op pad met een gids doorheen de Kolonie. Onderweg leer je bij over de natuur in het donker en wie weet wat kom je nog allemaal tegen..

23-10-2022

Foto-excursie: Wortel-Kolonie

- 📍 BC De Klapekster
- 🕒 08.00u
- 🆓 Gratis

De fotowerkgroep van Natuurpunt Markvallei organiseert op deze zondag een foto-uitstap naar het vertrouwde Wortel-Kolonie. De foto-uitstappen zijn telkens bedoeld om de deelnemers de kans te bieden van mekaar te leren. Uiteraard breng je best je fototoestel mee, maar deelnemen is in ieder geval gratis. De leden van de werkgroep staan klaar om te ondersteunen waar nodig.

30-10-2022

Dauwwandeling

- 📍 BC De Klapekster
- 🕒 07.00 u
- 🆓 Gratis

De Stille Kempen is voor velen een begrip én een persoonlijke ervaring. Van oudsher wordt de streek immers geassocieerd met stilte, rust en ruimte. Deze bijna vergeten kwaliteiten zijn vandaag een kostbaar goed geworden in onze moderne samenleving waar snelheid, drukte en overactiviteit de heersende norm zijn. Sinds 2017 is Wortel-Kolonie erkend als één van de slechts tien stiltegebieden in Vlaanderen. Vandaag laat gids Yvonne ons extra genieten van die kostbare stilte tijdens een dauwwandeling, in samenwerking met Avansa Kempen.

30-10-2022

Bos-voor-iedereen

- 📍 Halsche Beemden
- 🕒 13.00 u
- 🆓 Gratis

Hoe werkt een bos? Wat leeft er in, op en onder bomen? Wat is de rol van dood hout, de bodem en open plekken? Op de Bos-voor-iedereen-wandeling leer je met andere ogen naar het bos kijken. Op vijf boeiende plekken in het bos verwennen onze bosgidsen je met zintuiglijke ervaringen, weetjes en bosbeleving. Zo haal je nog meer uit jouw volgende boswandelingen. De Bos voor Iedereen-wandeling duurt ongeveer 2 uur en is een aanrader voor het hele gezin.

03-11-2022

Spelletjesavond

- 📍 BC De Klapekster
- 🕒 20.00 u
- 🆓 Gratis

Natuurpunt Markvallei is een vereniging en het woord zegt het zelf.. We willen graag mensen verenigen. Ism met de bib van Hoogstraten organiseren we een spelletjesavond waar sfeer en gezelligheid centraal staan. Een kaartje leggen, verschillende bordspelen.. het kan allemaal!

06-11-2022 “Boames” wandeling rond erfgoed

- Lange Kwikstraat, Beerse
- 14.00
- Gratis

De natuurgebieden Abtsheide en Poelberg zijn een restant van de historische Ab(t)sheide, die zich over het grensgebied van de gemeenten Beerse, Rijkvorsel en Merksplas uitstrekt. De vennen en poelen trekken heel wat bijzondere planten en dieren aan. Een hotspot voor salamanders en libellen. De streek is ook doorspekt met restanten uit een industrieel verleden die nog steeds zichtbaar zijn op het terrein. De gids neemt je mee op een wandeling terug in de tijd waar steenbakkerijen en het cementfabriek een totaal nieuw dorp lieten ontstaan. En dat in boames tijd! (Boames is Veussels voor Herfst)

13-11-2022 Broodje bakken boven vuur

- BC De Klapekster
- 14.00 u
- Gratis

De natuurgidsen van Natuurpunt Markvallei nemen je mee op pad en laten je figuurlijk en letterlijk proeven van de natuur in Wortel-Kolonie. Na onze ontdekkingstocht maken we samen vuur, mag je zelf het deeg kneden zodat je je eigen broodje kan bakken boven het kampvuur. Dit is een SNUIT/gezinsactiviteit, in samenwerking met gezinsbond Hoogstraten. Welkom vanaf 5 jaar! Inschrijven is wenselijk en kan via bc.valleivanhetmerkske@natuurpunt.be. Geef zeker het aantal personen mee door!

18-11-2022 Foto-cafe: blauw en gouden uurtje

- BC De Klapekster
- 20.00 u
- Gratis

Tijdens de fotocafés ligt de focus niet alleen op de fotografie, maar ook op gezelligheid. Iedereen is welkom. Je brengt enkel door je zelf genomen foto's mee. Die worden, onder het nuttigen van een drankje, onder elkaar besproken. Op die manier leer je veel bij over sluitertijden, diafragmaopeningen, brandpuntafstanden, composities, ... Het thema is deze keer 'blauw en gouden uurtje'. Vijf foto's over dit thema en vijf andere natuurfoto's mogen worden doorgestuurd naar verschraegen.wim@telenet.be of meegebracht op een stick.

26-11-2022 Dag van de natuur

- Aschputten
- 14u
- Gratis

Bij 'Dag van de natuur' staan we stil rond het beheer van onze terreinen. We blijven dankzij onze leden, bezoekers aan het bezoekerscentrum en andere sympathisanten gronden aankopen. Bij een nieuwe aankoop aan de Mark nabij natuurgebied De Aschputten planten we nieuw bos aan samen met de Chiro van Meer.

02-12-2022 Spelletjesavond

- BC De Klapekster
- 20.00 u
- Gratis

Natuurpunt Markvallei is een vereniging en het woord zegt het zelf.. We willen graag mensen verenigen. Ism met de bib van Hoogstraten organiseren we een spelletjesavond waar sfeer en gezelligheid centraal staan. Een kaartje leggen, verschillende bordspelen.. het kan allemaal!

04-12-2022 Sintersnuit in Den Rooy

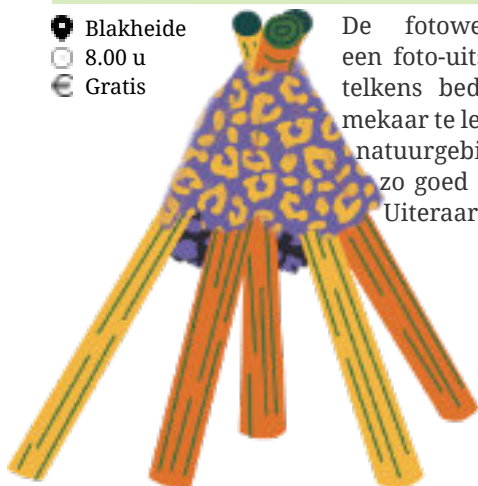
- Den Rooy
- 14.00 u
- Gratis

Onze goedheilig man heeft beloofd om dit jaar een bezoek te brengen aan natuurgebied Den Rooy in Meerle. Alle kindjes zijn welkom om een glimp op te vangen van Sinterklaas in het bos. Maar die modderpieten kennende zullen ze de oude man eerder laten verdwalen in het bos. Het kan wel eens goed zijn dat we extra veel moeite moeten doen om Sinterklaas te vinden!

18-12-2022 Foto-excursie: Blakheide

- Blakheide
- 8.00 u
- Gratis

De fotowerkgroep van Natuurpunt Markvallei organiseert op deze zondag een foto-uitstap naar de Blakheide in Beerse. De foto-uitstappen zijn telkens bedoeld om de deelnemers de kans te bieden van elkaar te leren. De leden van de fotowerkgroep zoeken in het natuurgebied naar mooie foto-objecten en proberen deze op een zo goed en zo mooi mogelijke manier in beeld te brengen. Uiteraard breng je best je fototoestel mee.

Lezingen

We hebben een mooi programma samengesteld met heel wat interessante lezingen. Om zeker te zijn van je plaats kan je best inschrijven via de website. www.natuurpuntmarkvallei.be

14-10-2022

Liza van Velzen “Natuurbranden”

- BC De Klapekster
- 20.00 u
- Gratis

Liza van Velzen is boswachter van Staatsbosbeheer in onze streek. Zij beschikt over heel wat kennis rond natuurbranden en bezocht hierbij tal van plaatsen waar dit fenomeen verwoestend heeft uitgehaald. Ze zal spreken over de effecten van dergelijke branden, maar ook het belang van goed bosbeheer. Razend interessant en brandend actueel.

28-10-2022

Monique Bol “Dichter in de Dreef”

- BC De Klapekster
- 20.00 u
- Gratis

Monique Bol is stadsdichter van Hoogstraten. Als kind bezocht ze wekelijks haar grootouders op Wortel Kolonie, waar haar grootvader werkte als bewaker bij de landlopers. Onlangs vertrouwde ze de indrukken van toen toe aan het papier. Daarnaast is ze ook klimaatdichter. Vogels, wandelervaringen en alledaagse observaties eisen een plaats op in haar werk.

11-11-2022

Bart Hoeymans & Wim Verschraegen “Ambifiën in de Markvallei”

- BC De Klapekster
- 20.00 u
- Gratis

Natuurvrienden Bart Hoeymans (boswachter ANB) en Wim Verschraegen vertellen graag meer over de amfibieën in de Markvallei en met uitbreiding de lage landen. Bart praat de avond aan elkaar met behulp van Wim zijn prachtige foto's. Let op, de passie is zo groot dat de pauzes en het einduur mogelijkjs vergeten worden.

25-11-2022

Daan De Vos “Jij hebt wel geluk”

- BC De Klapekster
- 20.00 u
- Gratis

Onze passionele fotowerkgroep organiseert graag lezingen die in lijn liggen met hun interesses. Daarom nodigen ze deze keer Daan De Vos uit voor een lezing. “Jij hebt wel geluk”, is een reactie die Daan vaak krijgt bij zijn foto's. Maar is dat wel zo of zit daar meer achter? Tijdens deze lezing laat hij zien hoe hij te werk gaat. Hij maakt hierbij gebruik van zijn prachtige, vaak macrofoto's en laat ook zien wat hij allemaal gebruikt tijdens het fotograferen.

09-12-2022

Hans Van Engen “Landschapsarchitectuur”

- BC De Klapekster
- 20.00 u
- Gratis

De impact van de turfwinningen op ons landschap is heel groot geweest, en zeker net over de grens. Die impact werd duidelijk tijdens de voorstelling van het fotoboek over de natuur in de baronie Breda. Naar aanleiding van de voorstelling van het boek in de Klapekster werd gastspreker Hans Van Engen voor de microfoon gehaald. Hans is landschapsarchitect en verdiepte zich onder andere in het ontstaan van landschappen. Dat leverde op zijn minst verrassende inzichten op en tijdens zijn betoog riep het boeiende relaas een heleboel vragen op die leidden tot een boeiend gesprek met veel interactie. Hans Van Engen zal een vervolg aan zijn verhaal breien met een aantal nieuwe en razend interessante inzichten.

23-12-2022

Jan Meyers “Avonturen in Tanzania”

- BC De Klapekster
- 20.00 u
- Gratis

Tijdens de reeks lezingen van Natuurpunt Markvallei is er altijd wel ruimte voor boeiende reisverhalen. Deze keer Jan Meyers met zijn tocht richting Tanzania! Het grootste deel van de reis situeerde zich in het noorden van Tanzania. Eerst heeft Jan 14 dagen alleen rondgereisd. Vervolgens is zijn goede vriend, Peter Verschueren, afgereisd naar Arusha en dan hebben ze samen nog een hele mooie route afgelegd met heel diverse landschappen. Veel avonturen beleefd, goed gelachen, kortom een heerlijke reis. Om zeker te zijn van je plaats kan je inschrijven via de website.

Cursussen 2023

Onze cursussen van het najaar zijn van start gegaan. Zo gaat er weer een grote groep zich verdiepen in erfgoed, natuur en landschap. De fotografen bespreken macro-fotografie en de verreikers zijn bouwenhaald voor de trekvogelcursus. Voor 2023 hebben we alvast één kleine cursus vastgelegd.

Cursus Wintervogels

Alhoewel er in de winter minder verschillende soorten vogels in onze tuinen verblijven is het toch een mooie periode om ze te bekijken. Eens temeer omdat er dan soms soorten verschijnen die we anders nooit te zien krijgen. Aan de hand van een powerpoint en een excursie neemt lesgever en natuurgids van Natuurpunt Markvallei, Erik Vervoort, jullie graag mee op sleeptouw en kom je meer te weten over hun voeding, gedrag, verenkleed... En ook hoe we ze kunnen helpen de winter door te komen.

Theorie

- Woensdag 18 januari 19.30u
- Woensdag 25 januari 19.30u

Excursie

- Zaterdag 28 januari 9.30u

Kostprijs

Sociaal tarief: €15,-

Leden: €27,-

Niet-leden: €57,-

Inschrijven via de website van Natuurpunt Markvallei, www.natuurpuntmarkvallei.be

Leys IJzerwerken is uw partner voor kwalitatieve metaalbewerking: deuren, ramen, orangeriën, trappen, poorten, hekwerken, kleinschalige constructie-elementen en allerhande exclusief maatwerk in staal en andere metalen zoals RVS, aluminium, cortenstaal.

We staan garant voor een planmatige werkvoorbereiding, service van de bovenste plank en werken uitsluitend met degelijke materialen om een correct geassembleerd eindproduct te leveren.

We schakelen graag onze expertise in om u advies te verlenen bij de ontwikkeling van uw project.

Leys IJzerwerken staat voor: vakmanschap, meer dan 20 jaar ervaring en betrouwbaarheid.

Veilingstraat 25 – 2320 Hoogstraten

Tel/fax +32 3 336 88 77 | GSM ED +32 497 68 09 74 | GSM TOM + 32 477 98 59 71

www.leysijzerwerken.be | info@leysijzerwerken.be | tom@leysijzerwerken.be

Enkel op afspraak

SELEXION®

LAURYSSSEN

Minderhoutdorp 29c - 2322 Hoogstraten
03/340.25.40 - www.selexionhoogstraten.be

GEBROEDERS GEENS

POWERFULL INNOVATIONS

ROLLMOPS & KNIKMOPS

*Compacte, multifunctionele transport-
machines en knikladers volledig gemaakt
in Hoogstraten.*

Gebroeders Geens nv
Hinnenboomstraat 5
2320 Hoogstraten

www.knikmops.be

Menu voor morgen

mag het eens wat minder vlees zijn?

We kunnen zelf ook iets doen aan de verbetering van onze luchtkwaliteit en versterking van de biodiversiteit! Dat kan bijvoorbeeld door minder vlees te eten. Vegetarisch eten is gezond en beter voor het milieu, want een deel van de wereldwijde uitstoot van broeikasgassen wordt veroorzaakt door de veehouderij. Bovendien leidt het huidige vleesgebruik tot watertekort en water-, lucht- en grondvervuiling.

Daarom presenteren we graag een vegetarisch receptje om je alvast wat op weg te helpen.

Gebakken patatjes met geitenkaas

Ingrediënten voor 4 personen:

- 1 kg krieltjes of aardappelen in kleine stukjes
- 1 courgette
- 1 rol geitenkaas
- 1el honing
- tijm
- rozemarijn
- olijfolie
- Peper & zout

Werkwijze:

Spoel de aardappelen en de courgette, maar schil ze niet. Snij ze in blokjes. Snij de geitenkaas in plakjes. Roerbak de aardappelen 10 minuten in olijfolie. Doe er de courgette en de tuinkruiden bij. Roerbak nog 7 minuten. Leg er vervolgens de geitenkaas bovenop en lepel er de honing over. Laat zachtjes mee verwarmen. Laat daarna eventueel nog even kleuren onder de grill. Breng op smaak met peper en zout.

Bron: Libelle Lekker

Tentoonstelling

Nachtfotografie in de Markvallei

In de maand oktober is er de nacht van de duisternis. Of kunnen we het beter “nacht van de schemering” noemen. Met de fotogroep van onze vereniging fotografeerden we dit jaar de duisternis bij nieuwe maan. Nieuwe maan wil zeggen dat de maan niet te zien is. In principe zouden die nachten het donkerst moeten zijn. Zoals je op de foto's zal zien, is het bij ons niet meer echt donker.

Met de huidige energiecrisis kunnen we misschien beter 's nacht meer lichten uit doen en ook uit laten. Deze nachtfotografie stellen we tentoon in de “Klapekster” samen met ander vormen van nachtfotografie.

Voor de tentoonstelling vanaf begin januari is het thema ‘vogels in het werkingsgebied van NP Markvallei’. De deadline is 20 december, foto's te zenden naar wimverschraegen@hotmail.com

BEN JIJ

EEN RAVOTTER EN MAG
ZOT ALTIJD ZOTTER?
EEN ZANDTAARTBAKKER,
MIERENMAKKER, STILLE
VERSTOPPER? BUILEN-
KOPPER EN PAARDJE-
GALOPPER? EEN
BEESTJESKRIEBELAAR
OF WOLKENPUZZELAAR?
EEN SPRIETJESGRAZER,
PISBLOEMBLAZER, TAKKEN-
RUITER OF BOOMHUTMUITER?
EEN MODDERMAN OF
VERENVROUW? VAN ALLES
WAT EN MEER VAN DAT?

GROOT OF KLEIN, JIJ MOET WEL **EEN SNUITER** ZIJN!

SNUIT.BE

